

מלחימה על שטח C למרחב הסכמות עם הרשות הפלסטינית

אודי דקל, ראם כהן, נוי שלו | 17 באוגוסט, 2023

ישראל והרשות הפלסטינית נאבקות על השליטה בשטח C המהווה כשישים אחוזים משטחי יהודה ושומרון (הגדה המערבית). בראיית הרשות הפלסטינית, שטח C מיועד להוות חלק מרכזי וחיוני של המדינה הפלסטינית שתקום (מרחבים חקלאיים, גישה לירדן, משאבי טבע, שטחים לתשתיות ובנייה למגורים). מנגד, מטרת ממשלת ישראל הנוכחית היא לקבע את שליטת ישראל בכל שטח C, להרחיב מאד את ההתיישבות הישראלית ולהכשיר את התנאים להחלת הריבונות הישראלית בשטח.

בראיה אסטרטגית, לשם שימורה של מדינת ישראל - יהודית, דמוקרטית, בטוחה ומשגשגת - חיוני למנוע היווצרות מציאות של 'מדינה אחת'. לכן חיוני ליישם צעדי היפרדות - מדינית, גיאוגרפית ודמוגרפית - מהפלסטינים. "החבילה הפלסטינית", שעלתה במגעים לכינון נורמליזציה בין ישראל לערב הסעודית היא הזדמנות לישראל לשנות את גישה כלפי שטח C מהשתלטות חד-צדדית לסימונו כמרחב הסכמות עם הרשות הפלסטינית והעולם הערבי. זו גם הזדמנות לגייס סיוע סעודי ומפרצי לפרויקטים כלכליים ותשתיתיים, שיחזקו את מעמד הרשות הפלסטינית כשותף רלוונטי להסדרים וגם יסייעו בעיצוב ההיפרדות בין ישראל לפלסטינים.

תמונת מצב

שטח C - המהווה 60 אחוזים משטחי יהודה ושומרון - הינו תוצר של הסכמי אוסלו ומצוי בשליטה אזרחית וביטחונית של מדינת ישראל. ההתיישבות היהודית באזור כוללת חצי מיליון מתנחלים, נפרסת על למעלה מ-150 נקודות יישוב, לרבות מאחזים לא חוקיים, ותופסת 4.5 אחוזים מהשטח. מנגד, בשטח C מתגוררים מעל למאתיים אלף תושבים פלסטינים ביותר מ-530 נקודות יישוב. הפלסטינים אוחזים ברבע מהשטח - חמישה אחוזים למוסדות ולמגורים וכ-20 אחוזים לפעילות חקלאית ומרעה. אדמות מדינה ואדמות סקר מהוות כ-60 אחוזים מהשטח.¹

ממשלות ישראל רואות בשטח C מרחב חיוני להתיישבות יהודית ולביטחון, וגם כנכס בניהול משא ומתן עתידי. לעומתה, הפלסטינים רואים בשטח C מרחב הכרחי לכינון מדינה פלסטינית רציפה ובת-קיימא.

הגישה הפלסטינית

ממד השטח

בראיית הרשות הפלסטינית, שטח C מיועד להוות חלק מרכזי וחיוני של המדינה הפלסטינית לשם יצירת רציפות טריטוריאלית ומתוקף היותו כולל מרחבים חקלאיים, משאבי טבע, שטחים לתשתיות ולהתרחבות בנייה כפרית ועירונית.

המטרה המרכזית של הרשות הפלסטינית היא להכשיר תנאים להשתלטות על מרבית שטח C. במסגרת זאת, הרשות חותרת ליצור רצפים טריטוריאליים מיושבים בפלסטינים בין אזורים; ליצור חגורת חנק סביב ההתיישבות היהודית כדי למנוע את התרחבותה; לשלוט בעורקי תחבורה מרכזיים ובגישה ישירה לממלכת ירדן. לשם כך הקימה הרשות משרד ממשלתי המפקח על הפעילות בשטח, ממפה את הצרכים הפלסטיניים ומכין תוכניות.

החל משנת 2009 גיבשה הרשות את 'תוכנית פיאה', בהובלת ראש ממשלת הרשות הפלסטינית דאז, המבוססת על התפיסה כי יש לכונן את המדינה הפלסטינית מלמטה למעלה. בהמשך גובשה תוכנית המכונה "המערכה על שטח C". תוכנית זו מכוונת להכפיף את מרב שטח C לריבונות פלסטינית. התוכנית ממומנת על ידי תקציב זר ואף מגולמת בהחלטת האיחוד האירופי כשלפיה הפלסטינים יכולים לפעול בשטח C לא רק מטעמים הומניטריים וכלכליים, אלא גם לשם קידום הסדר מדיני וכמענה לצעדי הרחבת ההתנחלויות שמבצעת ישראל.²

הכוונה הפלסטינית להשתלטות על שטח C כוללת רישום בעלות פלסטינית על מקרקעין. על פי דו"ח של משרד המודיעין, בשנים האחרונות משקיעה הרשות הפלסטינית מאמץ רב ברישום המקרקעות, תוך ניצול וואקום חוקי שנוצר בשטח משום שישראל הקפיאה את תהליך הסדר המקרקעין ב-1968 משיקולים משפטיים וחסכון במשאבים. בד בבד מנהלים הפלסטינים מאמצים משפטיים למנוע הריסת בנייה בלתי חוקית (בעיקר מבני ציבור) והצליחו להביא לאישור 113 ישובים בלתי מורשים. בעקבות ההתנתקות הישראלית מצפון השומרון (2005) חל גידול משמעותי בהיקפי הבנייה הפלסטינית בצפון השומרון והתרחבו היקפי השטחים שנתפסו ב-150 אחוזים. פעולות הרשות הפלסטינית באזור זוכות לגיבוי אירופי, כאשר הפלסטינים פועלים במימון אירופי, לרישום הטאבו הפלסטיני והסדרת המקרקעין.³ ברקע ניכרת הירתמות של האוכלוסייה הפלסטינית להשתלטות על שטח C, הבאה לידי ביטוי בשימוש בשטחי חקלאות ומרעה.

עיקרי המאמצים של הרשות הפלסטינית ביחס לשטח C:

1. עיצוב מדינה פלסטינית בעלת רצף טריטוריאלי – יצירת רצף של שטח פלסטיני מיושב, כאשר ציר 60 לכל אורכו מהווה עמוד השדרה שלו, וחיבור בין שטחי המדינה הפלסטינית לירדן.
2. עיצוב המרחב – בניה בסמוך לעורקי חיים מרכזיים והשתלטות על שטחים פתוחים.
3. פגיעה במפעל ההתנחלויות – על ידי קטיעת רצף התיישבותי ישראלי, סגירת התנחלויות במובלעות והעמקת בידודן.
4. השתלטות על נכסים – עתודות קרקע, אדמות חקלאיות, משאבי טבע ומים, שטחים שולטים.
5. השפעה על התנועה הישראלית במרחב – שיבוש מרקם חיי המתנחלים.
6. נישול ישראל מנכסים ביטחוניים – אתרים אסטרטגיים וצירים אסטרטגיים.
7. שיבוש חופש הפעולה הביטחוני הישראלי במרחב.

ממד כלכלי

במחקר מיוחד שפרסם הבנק העולמי,⁴ הוערך הפוטנציאל הכלכלי של שטח C שיכול להניב תוספת משמעותית לתמ"ג הרשות הפלסטינית:⁵

1. חקלאות – גישה לקרקעות פוריות ולמי השקיה תעניק לפלסטינים כ-326 אלף דונם חקלאי. תוספת התפוקה החקלאית המוערכת ב-740 מיליון דולר (שבעה אחוזים מהתמ"ג הפלסטיני). פיתוח החקלאות בשיתוף פעולה והסכמה עם ישראל יאפשר שיפור מצב הקרקע והפחתת זיהומים.
2. הפקת מינרלים בצפון ים המלח – בעזרת סיוע בינלאומי עשויה להניב לכלכלה הפלסטינית 918 מיליון דולר.
3. חציבה וקרייה – תעשיית היצוא הגדולה ביותר של הרשות. מתן אישורי חציבה וקרייה בתאום בין הרשות לישראל יוכל להכפיל את התוצר ולהוסיף 241 מיליון דולר. כיום מבוצעות פעולות אלה בלי אישור וגורמות נזק סביבתי.

4. בנייה – אישור אחוזי בנייה בודדים בלבד על ידי ישראל גורר צפיפות ועלייה במחירי הדיר. שינוי המדיניות והרחבת אישורי הבנייה יוביל לרווח של כ-239 מיליון דולר.

5. תיירות – אין אישור להשקעות ולגישה לאתרי תיירות בשטח C – בפרט בצפון ים המלח, שהינו יעד תיירות פנים-פלסטיני. פיתוח מלונאות ותיירות עשוי להוסיף 126 מיליון דולר.

6. טלקומוניקציה – התקשורת הסלולרית והאינטרנט מפגרים עקב אי-פריסת קווים וסיבים. שינוי מדיניות עשוי לבוא לידי ביטוי בתוספת אפשרית של 48 מיליון דולר.

7. בקעת הירדן – ניתן לפתח באזור מרכזים עירוניים וחקלאות לאספקת מזון. באזור זה גם פוטנציאל בתחומי האנרגיה, התשתיות והתעשייה.

התרומה הכוללת לכלכלה הפלסטינית של ניצול הפוטנציאל הכלכלי בשטח C מוערכת בתוספת של כ-35 אחוזים לתמ"ג, ומשמעותה 3.4 מיליארד דולר לתקציב הפלסטיני. פיתוח זה עשוי להוביל גם לתועלות עקיפות: צמצום האבטלה, קידום עצמאות כלכלית פלסטינית, הפחתת חוב הרשות, הגדלת השקעות חיצוניות וכן שיפור התחבורה והמשילות.

הגישה הישראלית

בראית ישראל, שטח C מיועד להתיישבות הישראלית ביהודה ושומרון (כל ההתנחלויות והמאחזים הם בשטח C). השטח כולל את מרחבי ביטחון מערבי ומזרחי, בסיסי צה"ל וכן אתרים וצירים אסטרטגיים חיוניים. ואולם, האינטרסים הישראליים, בייחוד אלו הנוגעים להתיישבות ועתיד השטחים, שנויים במחלוקת ומשקפים גישות שונות בחברה הישראלית.

ממשלת ישראל ה-37, המורכבת כולה ממפלגות וסיעות השייכות לימין המפה הפוליטית, מממשת הפיכה תפיסתית אשר לאופן שליטת המדינה בשטחי יהודה ושומרון, בדגש על שטח C. מטרתה של ממשלה זו הינה לקבע את שליטת ישראל בכל שטח C, להכשיר את התנאים לסיפוחו למדינת ישראל ולסכל כל אפשרות להסדר עתידי המבוסס על רעיון שתי המדינות. היבט נוסף של הפיכה זו הוא אימוץ אסטרטגיית השר במשרד הביטחון, בצלאל סמוטריץ', להכרעת השאיפות הלאומיות של הפלסטינים. צעד ראשון לקראת היעד אמורה להיות דחיקתם אל מחוץ לשטח C.

במשך חמישים וחמש שנים, תפיסת השליטה הישראלית ביהודה ושומרון נשענה על שלוש רגליים: (1) ביסוס רגיעה ביטחונית ממושכת ככל הניתן, זאת באמצעות מערכה מתמשכת נגד תשתיות הטרור וחופש פעולה מבצעי של צה"ל בכל המרחב; (2) השגת זמן עד אשר יבשילו התנאים להסדר מדיני, תוך התחשבות גם בצרכי האוכלוסייה הפלסטינית; (3) הבטחה לקהילה בינלאומית כי שטחי יהודה ושומרון (הגדה המערבית) הם שטחים במחלוקת, ועד להסכמות אשר לעתידם ישראל אווזת בהם בתפיסה לוחמתית (בהתאם למשפט הבינלאומי),

קרי זמנית. ההפיכה התפיסתית שמובילה הממשלה הנוכחית גורסת לחימה על כל פיסת קרקע בשטח C - הרחבת ההתנחלויות; הקמת מאחזים לא מורשים ולאחר מכן הכשרתם; הקמת חוות חקלאיות; הרחבת שטחי מרעה, חקלאות ותעסוקה למתנחלים; הריסה מסיבית של בנייה פלסטינית לא חוקית ודחיית 98 אחוז מהבקשות לבניה פלסטינית; דחיקת פעילות פלסטינית חקלאית משטח C; חיזוק הרכיבים הקבועים בשליטת ישראל ביהודה ושומרון (בין היתר, העברת הסמכויות ממשד הביטחון ומהמפקד הצבאי לשר בצלאל סמוטריץ' וגורמים אזוריים הכפופים לו). כל אלו נועדו ליצור את **התנאים להחלת הריבונות על שטח C**.

הממד הביטחוני

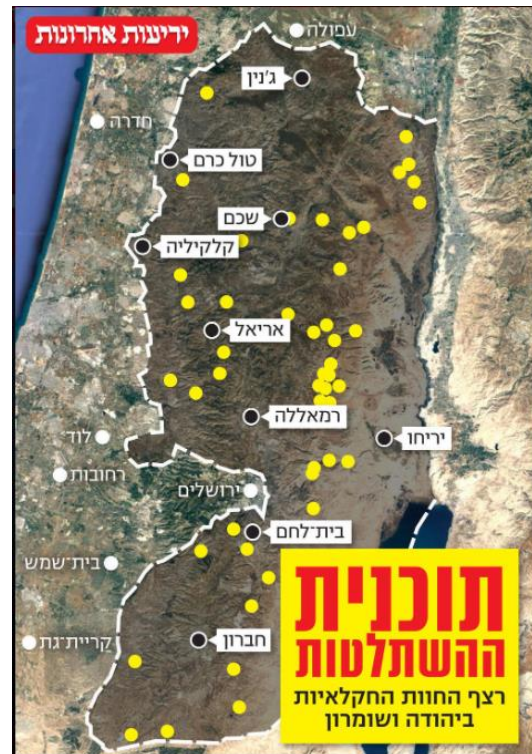
הגישה הביטחונית הישראלית רואה בשטח C תווך ביטחוני להגנה על העורף של מדינת ישראל - מרחבי הגנה ואחזקה ליירוט מחבלים בהתארגנותם ויציאתם לפיגועי טרור, ניהול מערכה מתמשכת לפירוק תשתיות הטרור ומניעת הכנסתן של יכולות צבאיות עוינות ואמצעי לחימה למרחב. בד בבד נדרשת מערכת הביטחון, בעיקר צה"ל והשב"כ, להגן על ההתיישבות הישראלית ביהודה ושומרון ועורקי החיים המובילים אליה וממנה. השטח כולל שלושה אזורים המוגדרים אזורי אינטרס חיוניים: מרחב ביטחוני מזרחי - בקעת הירדן, שמהווה חיץ למקרה שירדן תשנה את גישתה כלפי ישראל, או לתרחיש שבמסגרתו ישתלטו עליה גורמים עוינים ויכוננו חזית מזרחית חדשה נגד ישראל; עוטף ירושלים, שהינו בסיס להגנה מרחבית על בירת ישראל ודרכי הגישה אליה; מרחב ביטחוני מערבי - האזור השולט טופוגרפית על ליבה של מדינת ישראל והאתרים האסטרטגיים שלה (דוגמת נתב"ג). אזור זה מתוחם ברובו במכשול הביטחוני (הגדר הביטחונית) ומגדיר למעשה עומק אסטרטגי לצמצום סכנות ביטחונית וטרור בלב המדינה. אמנם, בישראל מתנהל וויכוח ציבורי ומקצועי לגבי תרומתה של ההתיישבות הישראלית, שבלב השטח הפלסטיני, לביטחון הכולל של מדינת ישראל ואזרחיה, או היותה נטל ביטחוני - דורשת הקצאת סדר כוחות נרחב להגנה על ההתנחלויות והצירים, כוחות החסרים למילוי משימות ביטחונית אחרות, וגם יוצרת חיכוך מתמיד וגובר עם האוכלוסייה הפלסטינית, המגביר מוטיבציה לטרור שבסופו של דבר פוגע בביטחון.

הממד ההתיישבותי

מדיניות ההתנחלויות והמאחזים חותרת לרציפות התיישבותית ישראלית וליצירת חיץ בין האזורים הפלסטינים במטרה לסכל הקמת מדינה פלסטינית ולעצב בעתיד מובלעות פלסטיניות מופרדות (קנטונים), שיהיו מוכלות בתוך שטח בריבונות ישראל.⁶

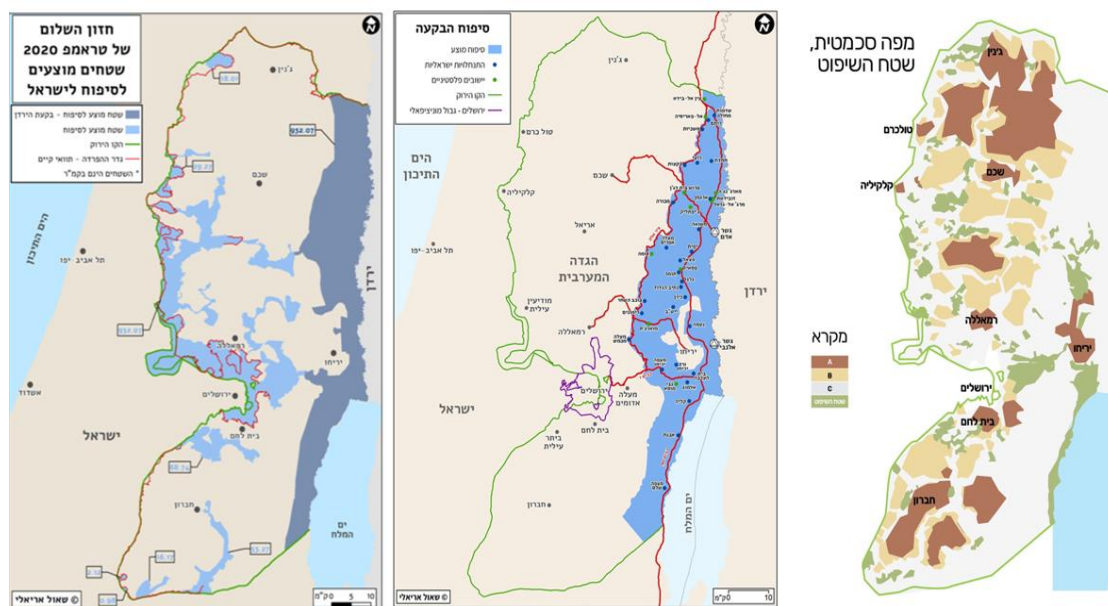
על פי הגישה המנחה את המתנחלים האידאולוגיים ותומכיהם בציבור ובממשלה (בעיקר המשויכים לציונות הדתית הרדיקלית), מצוות יישוב כל ארץ ישראל שקולה לכל שאר המצוות גם יחד. לטענתם, ההתיישבות מחייבת את צה"ל לשמור על היישובים ועורקי החיים שלהם, שכן כך נמנעת מהפלסטינים יכולת להשתלט על שטחים פתוחים ומתהדקת השליטה הישראלית בהם ועליהם. כדי לדחוק נוכחות ופעילות פלסטינים משטח C מוקמות חוות

חקלאיות ונתפסים אזורי מרעה גדולים.⁷ מנגד, יש המתנגדים למדיניות ההתנחלויות שכן היא מסכלת הסדר מדיני עתידי, מגבירה את החיכוך עם האוכלוסייה הפלסטינית ופוגעת בהתפתחותה, מלבה ביקורת בינלאומית נגד ישראל, ומותחת את כוחות צה"ל עד הקצה - מחייבת השקעה בסדר כוחות ומאמצים צבאיים נרחבים להגנה על ההתנחלויות והצירים המובילים אליהן.

שאלת החלת ריבונות / סיפוח שטחי C

גם סוגיה זו מצויה בלב מחלוקת עמוקה בחברה הישראלית. סביב נושא זה עלו מספר רעיונות: (1) החלת ריבונות בבקעת הירדן, שתגדיר את גבולה המזרחי של ישראל ותמנע את 'זכות השיבה' הפלסטינית דרך הגבול המזרחי; (2) החלת הריבונות/סיפוח שטחי ההתנחלויות בלבד (שטח בנוי או שטחי השיפוט); (3) סיפוח גושי ההתיישבות בהתאם לתוואי המכשול הביטחוני; (4) סיפוח כל שטחי C; (5) סיפוח מחצית משטחי C, כפי שבא לביטוי ב"תוכנית המאה" של נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ (2020).

הרעיון המרכזי שהממשלה הנוכחית מקדמת הינו הכשרת התנאים לסיפוח (יש המכנים את הצעדים המתבצעים בשטח "סיפוח זוחל") ומביאה זאת לידי ביטוי במספר מהלכים, במרכזם: העברת סמכויות המנהל האזרחי לשר במשרד הביטחון (השר בצלאל סמוטריץ'), והרחבת מפעל ההתנחלויות באמצעות "הסדרת ההתיישבות הצעירה", קרי הכרה חוקית במאחזים לא חוקיים. השר סמוטריץ', שהועברו אליו הסמכויות האזרחיות ביהודה ושומרון, הדגיש במסגרת מסמך "תוכנית ההכרעה" שפרסם, כי המשימה הינה "לצרוח בתודעה של הערבים ושל העולם כולו שאין שום סיכוי להקמת מדינה ערבית בארץ ישראל". כמו כן, הוא סבור כי יש להציב שתי ברירות בפני הפלסטינים: הגירה למדינות ערב, או כניעה תחת שלטון ישראלי בקנטונים אוטונומיים כתושבים.⁸

בדיון בוועדת חוץ וביטחון, חשף השר סמוטריץ' כי הממשלה עובדת על שינוי מדיניות במסגרתו יפעלו גם לאכיפת בנייה בשטחי A ו-B, וכי במסגרת מנהלת ההתיישבות במשרד הביטחון שכפופה אליו נעשות עבודות לשיפור מערכת האכיפה. זאת, באמצעות הקמת יחידה טקטית ייעודית של מג"ב לאכיפה ביהודה ושומרון. השר סמוטריץ' אף חשף כוונה לייצר אדמות מדינה באזור על ידי קק"ל, להקצאת מאות אלפי דונמים לחקלאות ולהסדרת חוקיותן של למעלה מ-50 חוות חקלאיות.

יישום מדיניותה של ממשלת ישראל לגבי שטח C משמעותה גלישה למציאות של 'מדינה אחת' - סיפוח דה-פקטו של השטח על מנת לסכל כל סיכוי להסדר מדיני עם הפלסטינים ולמימוש חזון ההיפרדות מהם. תהליכי הסיפוח הזוחל מובילים כבר כעת להחלשת הרשות הפלסטינית ולפגיעה ביכולתה למלא את תפקידה בניהול חיי הפלסטינים בגדה המערבית. סיפוח יוביל להחלשה נוספת של הרשות הפלסטינית ואף להתפרקותה הסופית ויגרור את ישראל לשאת באחריות מלאה לחיי היום-יום של קרוב לשלושה מיליון פלסטינים החיים ביהודה ושומרון. בנוסף, סיפוח והתנהלות חד-צדדית והתייחסות למצב הנוכחי כמצב 'קבוע' ולא 'זמני', יציבו

את ישראל בעמדה בעייתית מול ביקורת בינלאומית וסווגה כמדינת אפרטהייד. ההיטמעות של פלסטינים בישראל באווירת עימות מתמשך ולא כחלק מהסדרה מדינית משותפת, תרחיב את החיכוך השלילי, תחמיר אתגרי זהות, תלבה מאבקים על רקע דתי ולאומי, וכן הסלמה בפשיעה, בטרור ובמחאות אלימות, ותחריף אתגרי משילות. בראייה לטווח ארוך, המאזן הדמוגרפי הישראלי-פלסטיני יערער את הבסיס ליעוד של ישראל - מדינה יהודית ודמוקרטית - ויוביל להפיכתה ל-'מדינה אחת' עם 'עליונות יהודית' או ל-'מדינת כל אזרחיה'.

סיכום והמלצות

בראיה אסטרטגית, שימורה של מדינת ישראל יהודית, דמוקרטית, בטוחה ומשגשגת, מחייב לבלום את המגמות של ערבוב אוכלוסיות ביהודה ושומרון והגלישה למציאות של 'מדינה אחת'. לשם כך יש ליצור תנאים להיפרדות מדינית, גיאוגרפית ודמוגרפית מהפלסטינים, ובד בבד לייצב רשות פלסטינית אחראית, יציבה, מתפקדת באפקטיביות ומשתפת פעולה עם ישראל.

כדי לקדם את יעדי ההיפרדות מהפלסטינים ולבלום את הגלישה למציאות של 'מדינה אחת' על ישראל, בראש ובראשונה, **לשנות את גישתה כלפי שטח C מהשתלטות חד-צדדית לסימונו כמרחב של הסכמות עם הרשות הפלסטינית**. מוצע להקצות עד 25 אחוזים משטח C לפיתוח תשתיות ופרויקטים כלכליים לעידוד הכלכלה הפלסטינית, ליצירת רציפות תחבורתית, ולהעברת שטחים מיושבים פלסטיניים, שחדרו מגבולות אזורי B/A לאזור C, לשליטה פלסטינית (מעל ל-200,000 פלסטינים חיים ומתגוררים בשטח C). במסגרת הקצאת השטחים לפיתוח, תוקם וועדה ייעודית, במעורבות גורמים בינלאומיים, לייזום פרויקטים באזור C. בשלב הראשון לא יועברו לידי הפלסטינים סמכויות תכנון ובנייה (Zoning and Planning) באזורים האלה, אלא רק בהמשך, לאחר התנעת העבודה על הפרויקטים, הוכחת ביצוע ולקיחת אחריות פלסטינית. אשר להתנחלויות, לא מומלץ לפנותן אלא להשהות את מדיניות ההתיישבות הנוכחית: יש להסיר את כל המאחזים הלא חוקיים והחוות חקלאיות הלא מורשות, ולתעדף בנייה ופיתוח בגושי ההתיישבות שמערבית לתוואי המכשול הביטחוני. התנחלויות מבודדות שבלב השטח הפלסטיני, יש לעצור את הרחבתן, למעט צרכי הריבוי הטבעי, ולסכל את מדיניות השר סמוטריץ' להעביר לשם עוד כחצי מיליון מתנחלים.

במסגרת המגעים לקראת כינון נורמליזציה בין ישראל לערב הסעודית, עלה הצורך ב"חבילה פלסטינית", קרי תמורות מצד ישראל בנושא הפלסטיני, שאותן יוכלו יורש העצר הסעודי מוחמד בן-סלמן ונשיא ארצות הברית ג'ו ביידן לרשום כהישג שיתרום למימוש רעיון שתי המדינות. בהקשר זה אמר יורש העצר הסעודי בן-סלמן, בנאום בפני כנס מדינות הליגה הערבית שנערך בריאד במאי 2023, כי "הנושא הפלסטיני נמצא בראש סדר היום של הממלכה" תוך שהוא מזכיר את היוזמה הערבית לשלום. במאמרו שפורסם בניו יורק טיימס התייחס תומס פרידמן⁹ לתמורה הספציפית שהסעודים דורשים במסגרת ההסכם המשולש עם ארצות הברית: הבטחה רשמית לא לספח את השטחים; הפסקת בניית התנחלויות חדשות

או הרחבה של ההתנחלויות מעבר לגושים הקיימים; הבטחה לא להסדיר יותר מאחזים בלתי חוקיים וכן להעביר חלק משטח C הנמצא בשליטה ישראלית מלאה לשטחי A ו-B שבשליטה פלסטינית. לישראל יש אינטרס בקידום הסכם נורמליזציה עם הממלכה בשל חשיבותה האסטרטגית, הכלכלית, הדתית והמדינית – וגם נגד הציר האיראני. גם נכונות הניכרת באחרונה מצידה של הרשות הפלסטינית להשתתף במשחק המדיני ולא להישאר מאחור, מעודדת חשיבה בכיוון קידומם של פרויקטים כלכליים ותשתיתיים בשטח C. להלן מספר פרויקטים אפשריים:

- שיפור וייעול השליטה המשותפת במעברים – שיפור רמת השירות והתשתיות. דגש מיוחד על מעבר אלנבי לירדן, ושילוב הרשות הפלסטינית בהפעלתו.
- הקמת נמל תעופה משותף בבקעת הורקניה לנוסעים פלסטינים, ישראלים ועולי רגל. יעודד השקעות נוספות באזור. הקמת נמלים יבשתיים בתרקומייה ובאזור שער אפרים, לבדיקת סחורות לייצוא ולייבוא לרשות הפלסטינית.
- חשמל - חיבור לאספקת גז מישראל, ובמקביל הקמת תחנות כוח פלסטיניות בהשקעה פרטית כדי לספק את פערי צריכת החשמל. בנוסף, הקמת מתקנים להפקת אנרגיה ירוקה - משמש ומרוח – (שדות סולריים במדבר יהודה) עם חיבור לרשת החלוקה, במטרה להפחית תלות פלסטינית אנרגטית בישראל.
- מים - חידוש פעילות וועדת המים המשותפת. הקצאת שטח בחוף הים התיכון במימון סעודי או בינלאומי להקמת תחנת התפלה עבור הפלסטינים; הקמת מתקנים לטיהור שפכים פלסטיניים ביהודה ושומרון וכן צנרת מתאימה, לשימוש חוזר במים לטובת חקלאות.
- פיתוח בקעת הירדן כמרחב כלכלי משותף לישראל, הרשות הפלסטינית וירדן, וחיבור למדינות ערביות נוספות. שיתוף המפרציות יאפשר קידום פרויקטים גדולים וחוצי גבולות (דוגמת שדרת תשתיות מהמפרץ הערבי לים התיכון).
- חיבור הרשות לארכיטקטורה אזורית מולטילטרלית. (מים תמורת אנרגיה בין ישראל, ירדן והאמירויות; פרויקטים משותפים בתחומי טכנולוגיה, תיירות, תעסוקה ותחבורה).
- הקמת חוות חקלאיות לקידום שיווק פלסטיני של פירות וירקות, תוך מניעת זיהום מי האקוויפר.
- איכות הסביבה - עצירת תהליכי זיהום אוויר, מים וקרקע (הזרמת ביוב בוואדיות ובנחלים, זיהום קרקע ואקוויפר במי-קולחין לא ממוחזרים, שריפת חומרים מזהמים, פיזור פסולת אלקטרונית אסורה).

- משבר האקלים - קידום פרויקטים משותפים שישרתו אינטרסים רב-צדדים, בסיוע טכנולוגיות ישראליות.

קידומם של פרויקטים אלה, חלקם או כולם, יחזק את מעמדה של הרשות הפלסטינית בזירה הפנימית והאזורית כשחקן רלוונטי להסדרים וגם יסייע להשתלבותה של מדינת ישראל באזור. יתר על כן, מהלכים בכיוון זה יועילו לשכך את הקונפליקט הגובר בין ישראל לבין הפלסטינים ובפרט להכשיר תנאים להיפרדות מהפלסטינים.

עורכי הפרסום: ענת קורץ ואלדד שביט

- ¹ אליהו, ק' (ספטמבר, 2022). מדיניות אלטרנטיבית ביהודה ושומרון, השילוח, גיליון מס' 31, ספטמבר 2022.
[/https://hashiloach.org.il/alternative-policy-in-judea-and-samaria](https://hashiloach.org.il/alternative-policy-in-judea-and-samaria)
- ² משרד המודיעין (7 ביוני 2021). המערכה הפלסטינית על שטחי C - עיצוב מציאות ביטחונית בשטח, תיאור ומשמעויות. מתוך:
https://fs.knesset.gov.il/24/Committees/24_cs_bg_616988.pdf
- ³ מחקר טאבו פלסטיני (ינואר, 2023). עד כאן. מתוך: <https://www.adkan.org.il/tabo-re>
- ⁴ Niksic, O., Nasser-Eddin, N., and Cali, M. (2014). *Area C and the Future of the Palestinian Economy*. A world bank study, Washington D.C.
- ⁵ צנעני, ע' (ינואר 2023). שטח C: מאזור מריבה למרחב שלום זוחל. פתח תקווה: מכון מתווים. אוחזר מתוך:
<https://mitvim.org.il/publication>
- ⁶ קידר, מ' (14 בנובמבר, 2008). פתרון אולטימטיבי לבעיה הפלסטינית. YNET. מתוך: <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3605141,00.html>
- ⁷ בן קימון, א' (13 בדצמבר, 2021). בנייה, נטיעת עצים והקמת חוות: המאבק על השליטה בשטחי C. YNET. מתוך:
<https://www.ynet.co.il/news/article/hyokyunqf>
- ⁸ סמוטריץ', ב' (ספטמבר, 2017). תוכנית ההכרעה: המפתח לשלום נמצא בימין. השילוח, גיליון מס' 6, 2017 - 102.
- ⁹ THOMAS L. FRIEDMAN, *Biden Is Weighing a Big Middle East Deal*, The New York Times, July 27, 2023, <https://www.nytimes.com/2023/07/27/opinion/israel-saudi-arabia-biden.html>